

รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ของเด็กปฐมวัย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

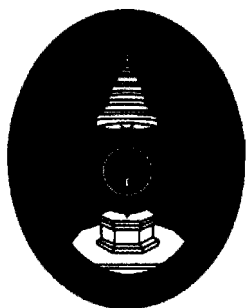
เกสรี ลัดเลีย*

บทคัดย่อ

การส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ควรต้องมีรูปแบบการสอนที่เหมาะสม ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการวิจัยทดลอง ที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยมีขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการสอน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นสร้างรูปแบบการสอน ขั้นตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอนโดยการทดลองใช้ และขั้นปรับปรุง รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และการประเมินผล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่เรียนร่วมกันในลักษณะพหุวัฒนธรรม ระหว่างเด็กไทยถิ่นใต้ เด็กไทยมุสลิมภาคใต้ และเด็กไทยเชื้อสายจีน จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อีกทั้งเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t test ผลปรากฏว่าหลังการทดลอง ใช้รูปแบบการสอนกลุ่มทดลองมีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาทั้ง 4 ทักษะ สูงกว่าก่อนทดลองใช้รูปแบบการสอน อย่างเห็นได้ชัด ($p < 0.01$) และหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอน กลุ่มทดลองมีคะแนนพัฒนาการด้านภาษา 4 ทักษะ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด ($p < 0.01$) ผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่ารูปแบบการสอนที่ได้พัฒนาโดยอาศัยหลักการที่สำคัญคือ การเคารพในคุณค่าและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก การให้เด็กเรียนรู้ภาษาจากประสบการณ์ ทางภาษาที่มีความหมายและการใช้วรรณกรรมชุมชนและวรรณกรรมของชาติเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาให้กับเด็กนั้น มีความเหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาให้กับเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ: รูปแบบการสอน พัฒนาการด้านภาษา เด็กปฐมวัย วรรณกรรมเป็นฐาน การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

*คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Literature-Based Teaching Model for Enhancing Language Development in Preschool Students

Kassaree Ladlia*

ABSTRACT

The enhancement of language development for preschool students should have a appropriate teaching model. Therefore, this study aimed of developing the teaching model in language development for preschool students using the literature-based. There were four steps of teaching model namely: preparation, model construction, quality assessment of the model by pilot testing, and improvement. The developed model consisted of the principles, the objectives, the subject contents and the evaluation. The samplings comprised the multicultural preschool students of the age of 4-5 who were southern Thai students, southern muslim students and Chinese students. They were divided into two groups of experimental and controlled . The SPSS for Windows was employed as the statistical analysis to find out means and standard deviation. The *t* test was also employed for means comparison. The results showed that after the use of the teaching model, the scores of the language development was higher ($p < 0.01$) than before. The results was also pointed out than after the use of the teaching model with the experimental group, the scores of the language development was higher than the controlled group ($p < 0.01$). This implied that the teaching model which was developed from the principles of giving respects in human value and human differences allowing children to learn the language through language experience, and the use of the literature-based for language development was appropriate for enhancing language development in preschool students.

KEYWORDS : Teaching model Language development Preschool students Literature-based Multicultural education

*Faculty of Education Yala Rajabhat University

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาตามพัฒนาการเด็กปฐมวัย เด็กจะเรียนรู้จากการเลียนแบบเป็นสำคัญ และต้องส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาการคิดตามบริบททางสังคมวัฒนธรรม มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ตลอดจนจนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ตอบสนองธรรมชาติของเด็ก และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย (1) รูปแบบการสอนในลักษณะดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำไปใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมอย่างชัดเจน

เด็กปฐมวัยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มาจากกลุ่มวัฒนธรรมหลัก 3 กลุ่มคือชาวไทยถิ่นใต้ ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวไทยมุสลิมซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ กล่าวคือในจังหวัดนราธิวาสมีชาวไทยมุสลิมคิดเป็นร้อยละ 78 ในจังหวัดปัตตานีมีชาวไทยมุสลิมคิดเป็นร้อยละ 73 และในจังหวัดยะลามีชาวไทยมุสลิมคิดเป็นร้อยละ 63 (2) เด็กเหล่านี้ใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารในครอบครัวและในชุมชน และใช้ภาษาไทยกลางในโรงเรียน เมื่อการสอนของครูไม่ยอมรับประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของเด็กทำให้เด็กสับสน และไม่สามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ที่เป็นดังนี้เนื่องจากครูผู้สอนขาดรูปแบบการสอนที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาให้กับเด็กปฐมวัยทำให้เด็กปฐมวัยไม่สามารถพัฒนาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาได้ เพราะภาษาเป็นสื่อระหว่างประสบการณ์กับความคิด และมีรายงานปรากฏว่านักเรียนระดับปฐมวัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพัฒนาการ

ทุกด้านต่ำกว่าหลายจังหวัดในประเทศไทย (3) ทั้งยังทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต่ำ โดยพบว่าในเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยในระดับที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 (4) ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาให้กับเด็กปฐมวัย จึงต้องสร้างรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต รูปแบบการสอนที่เน้นวรรณกรรมเป็นฐานมีความสำคัญและจำเป็นในการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กเล็กๆ ในวัยก่อนการอ่าน และเริ่มการอ่านล้วนมีความต้องการพิเศษในเรื่องวรรณกรรมการที่เด็กๆ ได้สัมผัสกับวรรณกรรมทำให้เด็กได้มีการพัฒนา และมีการแสดงออกทางทัศนคติที่เกิดขึ้นจากการอ่าน ซึ่งทัศนคติเหล่านี้จะยังคงอยู่กับเด็กไปจนตลอดชีวิต (5) โดยรูปแบบการสอนที่เน้นวรรณกรรมเป็นฐานมีจุดเน้นที่การมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาที่สามารถพบได้ในทุกวัฒนธรรม เนื่องจากเด็กเล็กๆ เล่นอยู่ท่ามกลางเสียงจากหลายๆ ภาษา และมีโอกาสได้สัมผัสภาษามากมายจากหนังสือหรือข้อเขียนต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เด็กๆ จะได้เรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับเสียงที่มีความหมาย ในทุกๆ วันเด็กๆ จะมีความสุขกับการได้ค้นพบภาษาและความหมายของภาษาจากบทเพลง บทกวี นิทานพื้นบ้าน เรื่องเล่า หนังสือ และงานเขียนวรรณกรรมต่างๆ ของกลุ่มผู้คนหลากหลายกลุ่มที่อยู่ร่วมกัน (6) ลักษณะของรูปแบบการสอนที่เน้นวรรณกรรมเป็นฐานนั้นได้รวมเอาทั้งการอ่านออกเสียง เรื่องเล่า การแสดง การเขียนอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมศิลปะ และการอ่านหนังสือที่

เชื่อมโยงไปสู่ประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง ซึ่งในแต่ละชุมชนมีการสืบทอดทางวัฒนธรรม และภาษาผ่านวรรณกรรมที่หลากหลายและมีคุณค่าทั้งต่อเด็กต่อผู้คนในชุมชนและคนในชาติ การเรียนรู้ภาษาโดยผ่านวรรณกรรมที่มีคุณค่าเหล่านี้ภายใต้บรรยากาศของการยอมรับและเห็นคุณค่า ซึ่งกันและกัน ตามแนวคิดการศึกษาแบบ พหุวัฒนธรรม จึงเป็นการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมมนุษย์ได้อย่างยั่งยืน และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ระดับปฐมวัย

รูปแบบการสอนที่ใช้วรรณกรรมเป็นฐานนำไปสู่การพัฒนาภาษาของเด็กและมีรายงานในต่างประเทศแสดงให้เห็นว่าเด็กเรียนรู้ภาษาจากสิ่งที่เด็กใช้ เด็กเรียนรู้ภาษาจากภาษาที่ได้ยินและได้อ่านจากชุมชนของเด็ก (7) ส่วนรายงานในประเทศไทยได้นำเสนอการจัดกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยความคิด (Thematic unit) ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการใน 3 รูปแบบคือ รูปแบบเสริมวรรณกรรม เป็นการใช้วรรณกรรมเสริมเนื้อหาวิชา รูปแบบการใช้วรรณกรรมเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน เน้นที่เนื้อหาสาระของเรื่องและรูปแบบการผสมผสานวรรณกรรม มีความสมดุลระหว่างวรรณกรรมสำหรับเด็ก และมโนทัศน์เนื้อหาวิชาอื่นๆ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเด็กในวัยประถมศึกษา (8)

ในปัจจุบันยังมิได้มีรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษามาใช้กับเด็กปฐมวัยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่คาดว่า สามารถพัฒนารูปแบบดังกล่าวได้จึงได้ทำวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอนด้วยการทดลองใช้และประโยชน์ที่จะได้รับคือ ได้รูปแบบการสอนที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการ

การวิจัยนี้เป็นการทดลองในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 เตรียมการ ขั้นที่ 2 พัฒนารูปแบบการสอน ขั้นที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอน และขั้นที่ 4 ปรับปรุงรูปแบบการสอน มีรายละเอียดคือในขั้นเตรียมการมีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องใน 2 ประเด็นคือแนวคิดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural education) รูปแบบการสอนที่ใช้วรรณกรรมเป็นฐาน (Literature-based teaching model) และลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของผู้คนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการศึกษาข้อมูลพื้นฐานชุมชนและโรงเรียน แล้วจึงเข้าสู่ขั้นการพัฒนาแบบการสอนประกอบด้วย การนำข้อมูลในขั้นเตรียมการมากำหนดกรอบแนวคิด และสาระสำคัญของรูปแบบการสอน และสร้างเครื่องมือเอกสารและสื่อประกอบการใช้รูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการใช้วรรณกรรม เพื่อกำหนดหัวเรื่องในการเรียนรู้ โดยนำเนื้อหาวิชาต่างๆ มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ระยะนี้ประกอบด้วย การเลือกหัวเรื่องเรียนรู้ การสร้างแผนผังการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วจึงเข้าสู่ระยะใช้วรรณกรรม

ที่มีการเลือกวรรณกรรมเพื่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก โดยเลือกจากวรรณกรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ตำราอาหาร พจนานุกรม รวมถึงวรรณกรรมพื้นบ้าน ตำนาน วรรณกรรมเด็กของไทย วัฒนธรรมเด็กสากล โดยเด็กเป็นผู้เลือกวรรณกรรม เพื่อจะได้ทำกิจกรรม ตามที่ออกแบบไว้ เช่น เลือกตำราอาหารเพื่อหาความรู้ในการทำ น้ำส้มเกล็ดหิมะ เมื่อเด็กเลือกวรรณกรรมได้แล้ว ก็จะอ่าน วรรณกรรมนั้น เพื่อหาความรู้ซึ่งเริ่มต้นจากการฟังครูอ่าน วรรณกรรมที่ครูต้องอ่านครั้งละ 1 เรื่อง โดยอ่านอย่างตั้งใจ มีความสุขในการอ่าน และอ่านให้มีท่วงท่าและลีลา การอ่านเหมือนกันทุกครั้ง แล้วเด็กจึงอ่านวรรณกรรม อย่างอิสระด้วยตนเอง รวมทั้งอ่านร่วมกับเพื่อน เพื่อ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน เช่น คำศัพท์ ภาษาจีน คำศัพท์ภาษามลายูถิ่น คำศัพท์ภาษาไทย ถิ่นใต้ กิจกรรมการอ่านนี้สามารถปฏิบัติซ้ำๆ ได้ตาม ความเหมาะสม

เมื่อเด็กได้อ่านวรรณกรรมแล้วจึงมีการ ตอบสนองวรรณกรรม โดยทำกิจกรรมตามที่ ได้ร่วมกันออกแบบไว้ สุดท้ายมีการสนับสนุนจากครู และผู้ปกครอง ในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ กิจกรรมที่เด็กกำลังทำ เช่น เมื่อเด็กทดลองทำ น้ำส้มเกล็ดหิมะสูตรที่นักเรียนศึกษาจากตำราอาหาร แล้วก็จะเป็นการขยายสูตรไปสู่ภาษาอื่น เช่น สูตรน้ำส้ม เกล็ดหิมะภาษาจีน ภาษามลายูถิ่น และภาษาไทยถิ่นใต้ มีผู้ปกครองและครูเป็นผู้ถ่ายทอดเกี่ยวกับคำศัพท์ ต่างๆ หรือเคล็ดลับการทำสูตรทำน้ำส้มเกล็ดหิมะ ให้เด็กได้ไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ระยะสุดท้ายคือ ประเมินผลการใช้วรรณกรรม เพื่อแสดงถึงการยอมรับ และเห็นคุณค่าภาษาและวัฒนธรรมของ และผู้อื่น โดยเด็กสะท้อนความคิดออกมาในหลากหลายรูปแบบ

เช่น การอภิปรายเกี่ยวกับความเหมือนความต่างของ ภาษาและวัฒนธรรม ของกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ จากกิจกรรม ที่ได้ทำเช่นการทำงานศิลปะและดนตรี เช่น การแต่งเพลง การแสดงบทบาทสมมติ การเขียน และการวาดร่วมกัน การแต่งนิทาน และการวาดภาพ ประกอบ แล้วเด็กจึงจัดนิทรรศการแสดงผลงานจากการเรียนรู้ เป็นการรวบรวมความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ทั้งหมด และเพื่อให้เด็กอื่นๆ ผู้ปกครอง และครูได้รับรู้และแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน

รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านภาษา ด้านสังคมวัฒนธรรม 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ด้านการพัฒนารูปแบบการสอน ด้านการศึกษา ปฐมวัยเป็นผู้ตรวจสอบและพิจารณาในประเด็น ความถูกต้องตามหลักวิชาการ และความเหมาะสม ในการนำไปใช้แล้ว จึงได้ทดลองนำไปใช้กับเด็ก ชั้นอนุบาล 2 (อายุ 5-6 ปี) ในโรงเรียน ใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ 1 โรงเรียน ก่อนการปรับปรุงเพื่อ นำไปสู่ ขั้นการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอน โดยการทดลองใช้ ขั้นการตรวจสอบคุณภาพ รูปแบบการสอนได้นำไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งเลือก จากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีลักษณะเป็นศูนย์กลาง ทางวัฒนธรรมแบบผสมผสานระหว่างชาวไทยถิ่นใต้ ชาวไทยมุสลิมภาคใต้ และชาวไทยเชื้อสายจีนและ ผู้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมของตน อย่างชัดเจน และเป็นโรงเรียนที่มีสัดส่วน เด็กจาก 3 กลุ่มวัฒนธรรมหลักอย่างน้อยร้อยละ 20 ต่อกลุ่ม ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ปรากฏในสังคมพหุวัฒนธรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเลือก เด็กชั้นอนุบาล 3 (อายุ 4-5 ปี) เป็นช่วงอายุที่พัฒนาการด้านภาษา

ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัดเจนนจำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน ซึ่งการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมใช้คะแนนของการวัดและประเมินพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนทดลอง ใช้รูปแบบการสอนมาเรียงลำดับแล้วแยกกลุ่มให้ทั้ง 2 กลุ่มไม่ให้ความแตกต่างกันของผู้เรียนในด้านพื้นฐาน พัฒนาการด้านภาษาร่วมกับการพิจารณาสัดส่วนของเด็กที่มาจาก 3 กลุ่มวัฒนธรรมหลักให้ทั้งสองกลุ่มมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ใช้เวลา 8 สัปดาห์ โดยผู้สอนทั้ง 2 กลุ่ม คือ ครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่ผ่านการอบรมปฏิบัติการใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นแล้ว การประเมินพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยในทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนทำโดยกำหนดพฤติกรรมซึ่งบ่งชี้พัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยที่มีการยอมรับและเห็นคุณค่าวัฒนธรรมทางภาษาของตนเองและวัฒนธรรมทางภาษาของผู้อื่นโดยกำหนดพฤติกรรมซึ่งบ่งชี้ในการฟัง 5 ข้อ ด้านการพูด 10 ข้อ ด้านการอ่าน 10 ข้อ และด้านการเขียน 5 ข้อ รวม 30 ข้อ และได้กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ 3 เกณฑ์ คือ ผ่านเยี่ยม หมายถึงเด็กสามารถแสดงความสามารถ หรือมีพฤติกรรมทางด้านภาษา ในทักษะที่ประเมินได้ตรงตามพฤติกรรมซึ่งบ่งชี้กำหนดได้อย่างชัดเจนถูกต้องสมบูรณ์ คิดเป็น 2 คะแนน ผ่าน หมายถึงเด็กสามารถแสดงความสามารถด้านภาษาได้ แต่ไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ คิดเป็น 1 คะแนน ไม่ผ่าน หมายถึงเด็กไม่สามารถแสดงความสามารถทางด้านภาษา ด้านที่ประเมิน ได้ตรงตามพฤติกรรมซึ่งบ่งชี้ที่กำหนดได้กำหนด ค่าเฉลี่ยของคะแนนไว้ 3 ชั้น คือ ไม่ผ่าน

0-0.50 ผ่าน 0.51-1.50 ผ่านเยี่ยม 1.51-2.00 และระดับที่คาดหวังคือขึ้นผ่านเยี่ยม การประเมินพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนเด็กต้องอยู่ในสถานการณ์การประเมินที่กำหนดไว้ในแต่ละทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยนักวิจัยเป็นผู้บันทึกการประเมินในแบบประเมินพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัย แบบประเมินนี้ได้มีการตรวจสอบ และพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษา ด้านสังคมวัฒนธรรม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านการวัดผลประเมินผลในประเด็นความถูกต้องตามหลักวิชาการและความเหมาะสมในการนำไปใช้แล้วจึงได้ทดลองนำไปใช้กับนักเรียน ชั้นอนุบาล 2 (อายุ 4-5 ปี) ในโรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 1 โรงเรียน ก่อนการปรับปรุงเพื่อนำไปใช้

การวิเคราะห์พัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ได้จากการนำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินมาลงรหัสแล้วบันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพัฒนาการด้านภาษาทั้ง 4 ทักษะของเด็กกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังทดลอง และเปรียบเทียบความแตกต่างของพัฒนาการด้านภาษาทั้ง 4 ทักษะของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนและหลังทดลอง โดยทดสอบ t test ซึ่ง กำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ 99 นอกจากนี้ได้วิเคราะห์คุณลักษณะการส่งเสริม พัฒนาการด้านภาษา 4 ทักษะของเด็กปฐมวัย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานของกลุ่มทดลอง ซึ่งรวบรวมจากข้อสังเกตของผู้วิจัย เทปบันทึกเสียง ภาพถ่าย และบันทึกข้อมูลสนาม

ขณะทำการทดลองใช้รูปแบบการสอนร่วมกับข้อมูลจากแฟ้มสะสมงานแสดง พัฒนาการด้านภาษาของเด็กและสาระนิทัศน์จากกระบวนการเรียนการสอนของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์ โดยใช้ดัชนีข้อมูลช่วยในการวิเคราะห์เพื่อดูการเปลี่ยนแปลง สาเหตุและลักษณะของการพัฒนา อุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการทดลองเสร็จสิ้น ได้สัมภาษณ์ความพึงพอใจของบุคลากรในส่วนของโรงเรียนและชุมชน ประกอบด้วยผู้บริหาร 1 คน ครูประจำชั้นอนุบาล 3 จำนวน 1 คน ครูในโรงเรียน 2 คน ครูพิเศษ 1 คน และสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน ประชาชนในชุมชน 5 คน รวมเป็น 25 คนเกี่ยวกับ กระบวนการใช้รูปแบบการสอนแบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนของความพึงพอใจซึ่งมีทั้งหมด 3 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสอน ความเหมาะสมในการใช้วรรณกรรม และประโยชน์ของรูปแบบการสอน และส่วนของข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรูปแบบการสอนในขั้นตอนสุดท้าย

ผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ มีผลแสดงคะแนนพัฒนาการด้านภาษาทั้ง 4 ทักษะของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังทดลองพบว่า ก่อนทดลองเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง มีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาที่คะแนนเฉลี่ยทักษะการฟัง 7.1333 ± 2.3563 คะแนนเฉลี่ยทักษะการพูด 9.8667 ± 4.1553 คะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่าน 8.4667 ± 1.9223 และคะแนนเฉลี่ยทักษะการเขียน 5.0667 ± 0.2582 ในขณะที่ก่อนทดลอง

เด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุมมีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาที่คะแนนเฉลี่ยทักษะการฟัง 6.9333 ± 2.0862 คะแนนเฉลี่ยทักษะการพูด 7.7333 ± 2.7377 คะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่าน 8.0000 ± 1.4639 และคะแนนเฉลี่ยทักษะการเขียน 5.0667 ± 0.2582

หลังทดลองเสร็จสิ้นเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาที่คะแนนเฉลี่ยทักษะการฟัง 9.6000 ± 0.9103 คะแนนเฉลี่ยทักษะการพูด 19.8667 ± 0.5164 คะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่าน 19.9333 ± 0.2582 และคะแนนเฉลี่ยทักษะการเขียน 10.0000 ± 0.0000 ในขณะที่ภายหลังทดลองเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุม มีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาที่คะแนนเฉลี่ยทักษะการฟัง 5.7333 ± 1.0328 คะแนนเฉลี่ยทักษะการพูด 10.0667 ± 0.2582 คะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่าน 10.2000 ± 0.5606 และคะแนนเฉลี่ยทักษะการเขียน 6.0000 ± 1.5119 และผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนแสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านภาษาก่อนทดลองกับหลังทดลองของเด็กวัยปฐมวัย กลุ่มทดลองในทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน พบว่า ภายหลังการทดลองมีคะแนนพัฒนาการทุกทักษะสูงกว่าก่อนการทดลอง ($p < 0.01$) และหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนกลุ่มทดลองมีคะแนนพัฒนาการทุกทักษะสูงกว่ากลุ่มควบคุม ($p < 0.01$) ภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ ได้มีการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนครูประจำชั้น ครูในโรงเรียน ครูพิเศษ ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน พบว่า ผู้ตอบการสัมภาษณ์ทุกคนบอกถึงความพึงพอใจในทุกข้อคำถามในทุกด้านเกี่ยวกับกระบวนการใช้รูปแบบ

การสอนซึ่งมีทั้งหมด 3 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสอน ความเหมาะสมในการใช้วรรณกรรม และประโยชน์ของรูปแบบการสอน ส่วนข้อเสนอแนะคือ ให้เด็กชั้นอื่นๆ ในโรงเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับ การใช้วรรณกรรมของกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาให้กับเด็กให้มากขึ้น

วิจารณ์

จากผลการวิจัย ที่ได้นำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยพบว่า ภายหลังการทดลองเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีคะแนนพัฒนาการด้านภาษาสูงกว่าก่อนการทดลอง และ ภายหลัง การทดลองคะแนนพัฒนาการด้านภาษา ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ที่ผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจากหลักการสำคัญของ รูปแบบการสอนนี้เป็นการเสริมสร้างให้เด็กได้ เรียนรู้ ภาษาจากประสบการณ์ทางภาษาที่มีความหมาย และใช้วรรณกรรมชุมชน และวรรณกรรมของชาติ ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาให้กับเด็ก ผลการวิจัยนี้ มีความคล้ายคลึงกับรายงานการวิจัยในระดับ ประถมศึกษา นั่นคือ ธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา ของเด็กในระดับประถมศึกษา นั่น เด็กจะเรียนได้ดี หากได้มีประสบการณ์ตรงได้เรียนสิ่งที่มีความหมาย และได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม (7) จากผลการวิจัย สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการสอน ภาษาแบบ ธรรมชาติ (Whole language) ซึ่งให้ความสำคัญ แก่องค์ประกอบการเรียนรู้ภาษาในทุกด้านแบบ องค์รวม (Holistic) โดยไม่แยกการเรียนรู้ภาษาเป็น ทักษะเดี่ยวๆ (9)

จากทฤษฎีการสอนภาษาแบบธรรมชาตินำไปสู่ รูปแบบการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือ การพัฒนาทักษะ ด้านภาษาของผู้เรียนให้สูงสุดตามศักยภาพ นั่นคือ การเคารพในคุณค่าและความแตกต่างระหว่างบุคคล ของผู้เรียนคือหลักการที่สำคัญที่สุดของรูปแบบ การสอนที่ได้พัฒนาขึ้นโดยการใช้วรรณกรรมที่ปรากฏ ในชีวิตประจำวัน เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการด้าน ภาษาของเด็กปฐมวัยจากข้อค้นพบประการหนึ่งของ การวิจัยพบว่า วรรณกรรมที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน ของเด็กที่เด็กไม่มีโอกาสในการใช้ เช่น ตำราอาหาร พจนานุกรมคำศัพท์ภาษาต่างๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อ การเรียนรู้ภาษาของเด็ก เด็กๆ มีความสุขและตื่นเต้น ยินดีที่มีโอกาสได้ใช้หนังสือของผู้ใหญ่ การเฝ้ามอง แม่ใช้ตำราอาหาร ตำราทำน้ำผลไม้ เป็นสิ่งที่เด็กๆ กระหายใคร่รู้และอยากเปิดอ่าน

เด็กได้รับการถ่ายทอดวรรณกรรมจาก ครอบครัวและสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันไป ตามกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการด้าน ภาษาของเด็กจึงต้องอยู่ภายใต้ความหลากหลายนี้ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และสิ่งที่ควรคำนึงถึงมากที่สุดคือ คุณค่าของความแตกต่างที่เป็นธรรมชาติของการ รวมกลุ่มกันของมนุษย์ การนำเอาแนวคิดการศึกษา แบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural education) มาใช้เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ให้กับเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการนำเอา คุณค่าของความแตกต่าง และความหลากหลายของ วัฒนธรรมมาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดการ เรียนรู้ที่มาจากตัวของเด็กเอง จากผลการประเมิน ความพึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน

ในการใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น ปรากฏว่า ผู้ตอบ การสัมภาษณ์ทุกคนมีความพึงพอใจมากทุกด้านของการใช้รูปแบบการสอน เนื่องจากสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม และระบุได้ว่าการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นบทบาทหน้าที่ของครอบครัว โรงเรียน และชุมชนที่ต้องร่วมมือกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า รูปแบบการสอน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีหลักการที่สำคัญคือ การเคารพในคุณค่าและความแตกต่างระหว่างบุคคล ของเด็ก และให้เด็กเรียนรู้ภาษาจากประสบการณ์ ทางภาษาที่มีความหมายโดยใช้วรรณกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาให้กับเด็ก ทั้งยังต้องมีความร่วมมือระหว่างครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ผลการวิจัยยังนำไปสู่ข้อเสนอแนะการนำรูปแบบ การสอนไปใช้โดยปรับให้เหมาะสมกับแต่ละโรงเรียน ซึ่งจะมีสภาพของความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่ แตกต่างกัน และเพื่อให้รูปแบบการสอนแพร่หลาย ควรมีการอบรมครูผู้สอนระดับปฐมวัยใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ถึงแนวทางการใช้รูปแบบการสอน และมีการติดตามผลการนำไปใช้ นอกจากนี้ควรมี การให้ความรู้กับผู้ปกครองในการใช้วรรณกรรม ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ประการสำคัญผู้นำรูปแบบการสอนไปใช้จะต้อง เป็นบุคคลที่ไม่มีอคติทางวัฒนธรรม เข้าใจในวัฒนธรรมกลาง และวัฒนธรรมท้องถิ่น เข้าใจภาษา ระบบความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของผู้คนในชุมชน จึงจะ สามารถดำเนินการใช้รูปแบบการสอนไปได้อย่าง ราบรื่น บรรลุตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบการสอน ผลการวิจัยนี้ได้นำไปสู่คำถามในการวิจัยต่อไปคือ

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อ ส่งเสริมทักษะการสืบค้น เนื่องจากการวิจัยพบว่า ทักษะการสืบค้นนี้มีความจำเป็นในการเรียนรู้ภาษา ของเด็กปฐมวัย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร. เวทิน นพนิตย์ โปรเพสชันแนล แอสโซซิเอทส์ แห่งประเทศไทย ที่ให้ความรู้และวิจารณ์ การทำนิพนธ์ต้นฉบับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาภรณ์ ชำรงวิศ จากมหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา ที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการสอน และอาจารย์รุ่งลาวัลย์ จันทรัตน์ จากมหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการวิเคราะห์ ข้อมูลสถิติ การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยจากสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

1. ภรณ์ คุรุรัตน์และคณะ: การเรียนรู้ของเด็ก ปฐมวัย (3-5ปี) แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา. สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร. หน้า 85-92, 2542.
2. ศูนย์อำนวยการการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ : แผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่7 (2535-2539). กรมการปกครอง, กรุงเทพมหานคร. 2536.
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่2 ปีการศึกษา 2545. สำนักงานคณะกรรมการ

- การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ,
กรุงเทพมหานคร. หน้า 70-109, 2546.
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1:
การประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียน ชั้น ป.3 , ป.6,
ม.3 และ ม.6 การประเมินความถนัดทางการเรียน
ชั้น ม.6 โครงการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียน
ปีการศึกษา 2547. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ยะลาเขต 1, ยะลา. หน้า 114-129, 2548.
5. Coody, B. : Using literature with young
children. 5 edition. Brown & Benchmark
Publishers, U.S.A. pp. 1-13, 1997.
6. Finazzo, A. D. : All for the children : Multicultural
essentials of literature. Delmar Publishers,
U.S.A. pp. 1-19, 1997.
7. Nicoll, V. and Roberts, V. : Taking a closer
look at literature-based programs.
Ambassder press, Australia. pp. 1-134, 1993.
8. หรรษา นิลวิเชียร: การสอนภาษาไทย
แบบบูรณาการ การพัฒนาหน่วยแนวคิด
ที่ใช้วรรณกรรมเป็นหลัก. ว.วิชาการ 4(5) :
10-20, 2544.
9. บุษบง ดันติวงศ์: นวัตกรรมการสอนภาษา
กับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย.
แรมสมร อยู่สถาพร บรรณาธิการ,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
หน้า 141-151, 2536.